

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет культури і мистецтв

КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКІ ЕСКІЗИ

Збірник студентських
наукових праць

Випуск 3

Львів
ЛНУ імені Івана Франка
2021

УДК 7+008](06)

К 90

Редакційна колегія:

д-р мистецтвознавства, проф. Гарбузюк М. В. (гол. ред.), канд. філол. наук, доц. Біловус Г. Г. (заст. гол. ред.), канд. іст. наук, доц. Белінська Л. С., д-р мистецтвознавства, проф. Кияновська Л. О., народний артист України, проф. Козак Б. М., канд. філол. наук, доц. Крохмальний Р. О., д-р наук із соціальних комунікацій, проф. Кунанець Н. Е., канд. мистецтвознавства, асист. Лаврентій Р. Я., канд. мистецтвознавства, доц. Плахотнюк О. А., канд. мистецтвознавства, доц. Салдан С. О., канд. філол. наук, доц. Циганик М. І.

*Друкується за ухвалою Вченої ради факультету культури і мистецтв
Львівського національного університету імені Івана Франка
Протокол № 1 від 2 вересня 2021 р.*

Культурно-мистецькі ескізи : збірник студентських наукових праць / ред-кол.: Гарбузюк М. В. (гол. ред.) ; Біловус Г. Г. (заст. гол. ред.) [та ін.]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. – Вип. 3. – 152 с.

До збірника увійшли матеріали апробованих науково-дослідних робіт студентів та магістрантів, які присвячені вирішенню сучасних питань у різних культурно-мистецьких сферах (інформаційна та бібліотечна справа, менеджмент культури, музичне мистецтво, сценічне мистецтво, театрознавство, хореографія).

Видання призначене для науково-педагогічних, наукових працівників, докторантів, аспірантів, магістрантів, студентів, усіх зацікавлених явищами культури і мистецтва.

Адреса редакційної колегії:

Львівський національний університет імені Івана Франка,
Факультет культури і мистецтв, вул. Валова, 18, 79008, Львів, Україна
тел.: (+38032) 2 39 41 97

Відповідальна за випуск *Майя Гарбузюк*

Редактор *Уляна Крук*

Редактор англomовних текстів *Олена Брона*

Комп'ютерне верстання *Данила Крохмального, Наталії Лабач*

ЗМІСТ

<i>Майя ГАРБУЗЮК</i> Вступне слово.....	7
--	---

ІНФОРМАЦІЙНА ТА БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА

<i>Данило КРОХМАЛЬНИЙ</i> До питання особливостей комунікації в сучасному науковому дискурсі.....	9
<i>Анастасія МОРОЗ</i> Реклама та PR-менеджмент у сучасних бібліотеках (на прикладі Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка)	15
<i>Sylwia MARCINIAK</i> A development outline of playful and educational forms of work with the reader based on selected guides and textbooks for librarians published in 1945–2020	23

МЕНЕДЖМЕНТ КУЛЬТУРИ

<i>Надія ГІРНЯК</i> Сучасне кіномистецтво та його вплив на формування громадянської позиції ...	28
<i>Анастасія КОВБАСЮК</i> Соціокультурна сфера в Україні: тенденції, проблеми, перспективи (на прикладі м. Вінниця)	34
<i>Ірина ПІДГОРНА</i> Сучасне приватне соціокультурне підприємство: цілі, мотивація, можливості ..	40
<i>Ростислав ХМІЛЬ</i> Культурно-масові заходи в Україні в умовах російської воєнної агресії	47
<i>Анастасія ШВЕЦЬ</i> Подієве волонтерство і його роль у формуванні сучасного суспільства.....	54

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

<i>Галина-Вікторія ЗАДЕРЕЦЬКА</i> Сучасний львівський композитор Валерій Квасневський і його внесок у розвиток української ліричної музики	60
<i>Марта ПАКОШ</i> Музика українського композитора Сергія Борткевича: повернення на батьківщину	64
<i>Христина ПЕТРИНКА</i> ТікТок як соціокультурний феномен та його музичний контент	68

СЦЕНІЧНЕ МИСТЕЦТВО. ТЕАТРОЗНАВСТВО

<i>Ігор ВОЗЬНИЙ</i>	
Практичні аспекти студентської роботи з майстерності актора (постава п'єси Наталії Ворожбит "Вій 2.0" за однойменною повістю Миколи Гоголя)	73
<i>Іван ДЕРЕН</i>	
Творчий портрет незалежного режисера Ігоря Білиця	81
<i>Мар'ян ДМИТРАШ</i>	
Роман Валько: штрихи до режисерсько-педагогічної діяльності	86
<i>Софія КРОХМАЛЬНА</i>	
Творчий портрет Слави Курилко – актриси Львівського академічного обласного театру ляльок.....	93
<i>Олеся ОСТАП'ЮК</i>	
Гамлет: актриса – персонаж – роль (на прикладі роботи Надії Крат у виставі "Гамлет").....	98
<i>Соломія ФЕДАК</i>	
Поетичне слово Тараса Шевченка як один із основних чинників професійного формування студента-актора (на прикладі сценічного прочитання вірша "Хустина")	103

ХОРЕОГРАФІЯ

<i>Аліна БРЕЩАЙКО</i>	
Історичне виявлення феномену "синтез" у мистецтві.....	109
<i>Олена ВАВРИЧУК</i>	
Особливості конкурсного бального танцю: категоріальний апарат і специфіка виконавства	114
<i>Діана КИРПА</i>	
Історія розвитку афро-джаз танцю та його територіальне поширення.....	120
<i>Тамара ЛЕШИК</i>	
Архетипи жіночих художніх образів у хореографічному мистецтві	125
<i>Ірина МУРАФА</i>	
Вплив фольклорних фестивалів на розвиток хореографічної культури.....	130
<i>Анна-Юлія ПОДІБКА</i>	
Культурна спадщина видатного діяча української освіти та музичного мистецтва Петра Петровича Сокальського.....	135
<i>Адріана РИПКОВИЧ</i>	
Майстри народно-сценічного танцю Закарпаття.....	145

CONTENTS

<i>Maiia HARBUZIUK</i> Preward.....	7
--	---

INFORMATION AND LIBRARY SCIENCEY

<i>Danylo KROKHMALNYI</i> Revisiting the characteristic features of communication in modern scientific discourse	9
<i>Anastasiia MOROZ</i> Advertising and PR-management in modern libraries (as exemplified by Ivan Franko Lviv National University Scientific Library)	15
<i>Сильвія МАРЦІНЯК</i> План розвитку ігрової та навчальної роботи з читачами на основі вибраних путівників та довідників для бібліотекарів 1945–2020 років	23

CULTURAL HERITAGE

<i>Nadiia HIRNIAK</i> Modern cinematography and its influence on the civic position development	28
<i>Anastasiya KOVBASIUK</i> Socio-cultural sphere in Ukraine: trends, problems, perspectives (as exemplified with Vinnytsiacity)	34
<i>Iryna PYDHORNA</i> Modern private socio-cultural enterprise: goals, motivation, opportunities.....	40
<i>Rostyslav KHMIL</i> Cultural mass events in Ukraine under Russian military aggression	47
<i>Anastasia SHVETS</i> Event volunteering and its role in the formation of modern society	54

MUSIC ART

<i>Halyna-Victoria ZADERETSKA</i> Contemporary Lviv composer Valeriy Kvasnevskyy and his contribution to the development of ukrainian lyrical music	60
<i>Marta PAKOSH</i> Music by Ukrainian composer Serhiy Bortkevych: return to the homeland	64
<i>Khrystyna PETRYNKA</i> The TikTok as a sociocultural phenomenon and music content	68

PERFORMANCE ART

<i>Igor VOZNYI</i>	
Practical aspects of student work on actor skills (staging of Natalia Vorozhbyt's play " <i>Viy 2.0</i> " based on the same-titled novel by Mykola Hohol).....	73
<i>Ivan DEREN</i>	
Creative portrait of independent director Ihor Bilyts.....	81
<i>Maryan DMYTRASH</i>	
Roman Valko: traits of directorial and pedagogical activity	86
<i>Sofia KROKHMALNA</i>	
Artistic portrait of Slava Kurylko, actress of the Lviv Academic Regional Puppet Theatre	93
<i>Olesia OSTAPIUK</i>	
Hamlet: actress – character – role (based on the example of Nadiya Krat's work in the play "Hamlet").....	98
<i>Solomiia FEDAK</i>	
Taras Shevchenko's poetic word as one of the main factors of professional formation of a student actor (based on the examhle of poem "Khustyna" staging)	103

CHOREOGRAPHY

<i>Alina BRESHCHAIKO</i>	
Historical manifestation of the phenomenon "synthesis" in the art.....	109
<i>Olena VAVRYCHUK</i>	
Features of competitive ballroom dancing: categorial apparatus and specifics of performance.....	114
<i>Diana KYRPA</i>	
History of afro-jazz dance development and its territorial distribution	120
<i>Tamara LESHYK</i>	
The archetype of female artistic images in choreography	125
<i>Irina MURAFI</i>	
The influence of folklore festivals on the development of choreographic culture	130
<i>Anna-Juliiia PODIBKA</i>	
Cultural heritage of the outstanding figure of Ukrainian education and musical art Petra Petrovycha Sokalskogo.....	135
<i>Adriana RYPKOVYCH</i>	
Masters of Transcarpathian folk and stage dance	145

ВСТУПНЕ СЛОВО

Новий збірник студентських наукових робіт “Культурно-мистецькі ескізи” є третім з черги випуском, що підсумовує досягнення здобувачів усіх освітніх програм, представлених на факультеті культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка, а також їхніх колег з інших навчальних закладів України та зарубіжжя.

Подані до збірника матеріали пройшли апробацію під час виступів студентів на XIV Студентській науковій конференції “Культурно-мистецькі процеси в Україні у контексті європейського наукового простору”, що відбулася навесні 2021 року на нашому факультеті.

Серед авторів збірника – як початківці, що тільки прокладають свої маршрути у науку, так і більш досвідчені їхні старші колеги, магістранти, для яких такі публікації вже стали невід’ємною частиною професійного зростання.

Чим зацікавлене наймолодше дослідницьке покоління? Звісно, у центрі його уваги – актуальні культурні, мистецькі, наукові дискурси: особливості сучасної наукової комунікації, впливи кінематографа на формування громадянського суспільства, специфіка культурно-масових заходів в Україні в умовах російської воєнної агресії, подієве волонтерство як складова формування сучасного суспільства, тенденції розвитку соціокультурної сфери в Україні на прикладі досвіду містян Вінниці; можливості й мотивація сучасного приватного соціокультурного підприємства.

Окремих авторів зацікавили найактуальніші форми мережевої, навчальної, маркетингової комунікації – наприклад, соціокультурний феномен Тік Току та його музичний контент, розвиток ігрових освітніх прийомів та засобів на основі читацьких порадників другої половини ХХ століття; специфіка реклами та PR-стратегії у сучасних наукових бібліотеках.

Вивчення досвіду окремих діячів у сфері культури та мистецтва – один із перевірених дослідницьких напрямів, який забезпечує молодим ученим занурення в історичне минуле, вивчення джерел – або ж безцінне особисте спілкування з митцями, чий внесок у національну культуру гідний уваги. У цьому випуску молоді дослідники пропонують свої розвідки про творчість композиторів Сергія Борткевича та Валерія Квасневського, про культурну спадщину відомого українського освітянина та діяча у сфері музичного мистецтва Петра Сокальського, простежують особливості режисерського почерку Романа Валька, аналізують життєвий і творчий шлях незалежного режисера Ігоря Білиця, розкривають найцінніші творчі здобутки актриси-лялькарки Слави Курилко, розглядають сценічну роботу актриси Надії Крат у ролі Гамлета в однойменній виставі одного з львівських театрів.

Уперше долучилися до наукової діяльності студенти акторського відділення кафедри театрознавства та акторської майстерності ЛНУ імені Івана Франка. Їхні роботи пов’язані безпосередньо із практичною діяльністю: студенти прагнуть зафіксувати

та проаналізувати особливості роботи актора у процесі сценічного втілення поеми Т. Шевченка “Хустина” та п’єси Н. Ворожбит “Вій. 2.0”.

Дослідники в галузі хореографії та хореології зосередилися здебільшого на теоретичних та історичних темах, пов’язаних, зокрема, із архетипами жіночих образів у мистецтві танцю, з історичними аспектами феномену “синтезу” в хореографії, з розвитком та поширенням афро-джазу, категоріальним апаратом та специфікою виконавства у конкурсному бальному танці, впливами фольклорних фестивалів на розвиток хореографічної культури, доробком майстрів народно-сценічного танцю Закарпаття.

Як завжди, у кожній науковій роботі залишається широке поле для вдосконалення та подальшого розвитку як теми, так і самого її дослідника, відкривається простір для дискусії, діалогу, обміну думками. Тому віриться, що перші кроки в наукове майбутнє, зроблені студентами на цих сторінках, отримають продовження у їхніх подальших студіях і принесуть радість авторам, читачам, університетській, мистецтвознавчій та культурологічній спільноті.

Зважаючи на умови пандемії, в яких відбувались упродовж 2020–2021 років навчання, науково-дослідницька праця студентів, проведення конференцій, підготовка збірника до друку – можна сказати без перебільшення, що вихід його у світ є чудовим доказом прагнення й волі наймолодшого наукового покоління та його відповідальних наставників до реалізації головного завдання освітнього процесу: якісної підготовки майбутнього фахівця та активного громадянина українського суспільства.

Майя Гарбузюк

доктор мистецтвознавства,
професор з покладанням виконання обов’язків
декана факультету культури і мистецтв

ІНФОРМАЦІЙНА ТА БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА

УДК 001.83:316.776

ДО ПИТАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ КОМУНІКАЦІЇ В СУЧАСНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

Данило КРОХМАЛЬНИЙ

*студент 1 курсу магістратури спеціальності "Інформаційна, бібліотечна та архівна справа" факультету культури і мистецтв
Львівського національного університету імені Івана Франка
Науковий керівник – Роман Олексійович КРОХМАЛЬНИЙ,
кандидат філологічних наук, доцент кафедри бібліотекознавства і бібліографії*

Проаналізовано нові способи поширення наукової інформації в сучасному суспільстві. Висвітлено проблему відкритого доступу як важливої складової сучасної наукової комунікації. Розглянуто способи покращення наукового спілкування між ученими.

Ключові слова: наукова комунікація, дискурс, інформація, відкритий доступ, інформаційне суспільство.

Останніми десятиліттями відбувається пошук нових способів для поширення інформації у науковому світі. Явища глобальної комунікації, швидкість їх поширення і масштаби проникнення мережі Інтернет початку 20-х років XXI століття дають підстави для аналізу інформаційних явищ у різних сферах життєдіяльності людини. Швидкий розвиток програмного забезпечення, удосконалення й активне узгодження до вимог часу технічних параметрів пристроїв, збільшення швидкості і цілеспрямоване розширення покриття доступу до Інтернету – комплекс цих заходів і підходів створює умови для пришвидшення комунікації в усіх сферах людського життя. Дискурс наукової комунікації найближчий до динамізації комунікації як такої, оскільки наукова сфера стала одною з причин і засобів окреслених процесів. Комунікативні процеси у науці теж зазнають змін унаслідок реакції на виклики суспільства, насиченого інформацією.

Один із найвпливовіших аспектів людського життя – наукові дослідження – потребує нового погляду й осмислення у зв'язку з новими умовами розвитку. Вчені вказують на цю нову форму існування наукового простору, зокрема Л. Броннікова стверджує, що "сучасна наукова діяльність має чітко виражений соціальний, колек-

тивний характер. Суб'єктом науки є не окремий учений, а наукові колективи та організації різного масштабу. Таким суб'єктом може бути або невеличка лабораторія, або потужні наукові установи – університети, академії, інститути, технопарки і т. п. На початку ХХІ століття наука постає як глобальний соціальний інститут людства” [1, с. 32]. Залучення “колективного мозку” до вирішення різноманітних проблем – ось одне із сучасних розумінь можливостей наукового світогляду III тисячоліття. Досягнути рівня соціального мислення на науковому рівні можна із залученням сучасної комунікації, її швидкості, потужності і практично необмежених масштабів.

Отже, перед фахівцями інформаційної сфери постають нові завдання, які диктує розвиток комунікативних технологій у науковій (і не лише) сфері. Своєрідне “перформатування” торкається і стратегічної мети, і методології наукових досліджень. Засобом при цьому бачимо саме залучення сучасної комунікації, яка не лише забезпечує обмін інформацією, але й дає можливість у режимі реального часу залучати науковців, потенціал, масштаби якого досі було нереально навіть уявити.

Науковий світогляд, наукові співтовариства, наукові інституції, наука як така, отримуючи нові широкі технологічні можливості, водночас потребують серйозного осмислення, класифікації і мотивації щодо застосування актуальних методів наукової комунікації. Велику роль у цих процесах відведено елементам колективного наукового “я”, яке здатне формулювати висновки з допомогою мережевих засобів, онлайн-платформ, що стають віртуальними майданчиками для переосмислення і реалізації наукового дискурсу.

Об'єктивно складаються умови щодо потреби визначення методології наукової комунікації в умовах стрімкого розвитку інформаційного суспільства. Оскільки ці процеси відбуваються до певної міри синхронно і взаємозалежно, таке завдання набуває особливої актуальності, важливості для науки взагалі, розвитку людської цивілізації.

Питання різних аспектів розвитку наукової комунікації цікавить багатьох учених, зокрема – риси інформаційного суспільства (вивчення інформаційного суспільства почалося із уже нині класичних праць Д. Белла, Е. Тоффлера, Й. Масуди, Дж. Гелбрейта, П. Друкера, М. Маклуена, М. Кастельса, Ф. Уебстера...), а сьогодні – у працях В. Голубовської, В. Даніліяна, О. Дзьобань, Д. Дубова, О. Ожеван, С. Гнатюка, А. Колодюка, Е. Мирського, В. Онопрієнка, В. Садовського; бібліотечно-інформаційний контекст – у працях В. Білоус, І. Давидової, Т. Колесникової, В. Копанєвої, С. Кулешова, Є. Кулик, Н. Кушнарєнко, К. Лобузної, О. Мар'їної, М. Назаровця, М. Слободяника, Д. Солов'яненка, А. Соляник, Ю. Столярова, Г. Швецової-Водки, Г. Шемаєвої та ін.

Олена Скиба вказує на важливу сучасну особливість – уміння трансформувати здобуту інформацію в знання, важливе у формуванні стилю наукового мислення. Сьогодні інформаційне суспільство ґрунтується на наукових знаннях, це сприяє появі нових методів і підходів до наукової комунікації. Зміна ролі наукових знань змінює соціальний устрій суспільства, відбувається зміна статусу науковця. Інформаційні процеси лежать в основі всіх змін, що відбуваються у світі. Комп'ютеризація наукового пізнання змусила вчених по-новому працювати з інформацією. Нові знання

доповнюють існуючі і таким способом сприяють появі нових міждисциплінарних наук. Відбуваються якісні і кількісні зміни в науковому пізнанні, з'явився новий тип стосунків "людина-машина". Людина засвоює інформацію і перетворює її у знання, тому замінити людину в принципі машина не може. Сучасні нові засоби і методи наукового дослідження вносять зміни у методології наукового пізнання [5].

Дослідниця Лариса Литвинова розглядає різні сентенції науковців щодо трактування поняття "Наукова комунікація", зокрема вказує на необхідність розвитку системи наукової комунікації в сучасних умовах. Автор зазначає різні підходи та аспекти наукової комунікації і подає їх характеристику. Формулює мету комунікації, завданням якої є: поширювати результати наукової діяльності реципієнтам науково-дослідних організацій та інститутів. Визначає, що для результативної наукової комунікації необхідно мати сформовану певну науково-педагогічну інформацію, яка стає предметом для дискусій у науковому товаристві. Для створення та функціонування нових методів наукової комунікації необхідне бажання та необхідність науковців у швидшому обміні науковою інформацією і новітні технічні засоби для забезпечення цього спілкування. Авторка зазначає 5 критеріїв для виявлення процесів розвитку засобів наукової комунікації в науці державного управління, серед яких є ступінь поділу науки державного управління за галузями, зрозумілість і доступність засобів наукової комунікації та класичні способи передачі інформації, до яких у сучасному світі додається електронний спосіб передачі даних, ці критерії є найважливішими для подальшої еволюції наукової комунікації. На сьогодні наукова комунікація є ключовим засобом для передання наукової інформації між науковцями. Серед популярних засобів наукової комунікації виділяють: наукові семінари, конференції, вебінари, фахові наукові видання та новітні форми наукової комунікації, які ґрунтуються на використанні новітніх технологій [3].

Водночас науковець Олександр Курбан трактує соціальну комунікацію як процес, через який передають інформацію з метою зміни поведінки. Є три функції соціокомунікацій: інформаційна, експресивна, прагматична. Кожна наука по-своєму трактує поняття комунікації та соціальної комунікації. Філософи розмито визначають поняття комунікації. Вчені більш-менш однаково підходять до визначення поняття соціальної комунікації (далі – СК), проте різняться при практичному застосуванні через різні цільові орієнтири [2].

Тетяна Ярошенко стверджує, що розвиток наукової комунікації помітно відстає від зарубіжних країн. Ця тенденція зберігається протягом останніх років, тому проблема наукового спілкування для українських учених є вкрай важливою. Основними завданнями є подолання перешкод на шляху до академічної спільноти, висока швидкість поширення даних та ін. Невеликі накладки друкованих журналів, мала кількість журналів, які попадають у рейтинги наукових журналів світу та неефективні методи оприлюднення результатів досліджень роблять публікації українських учених мало-відомими. Поява веб-сторінки наукової періодики на сайті Національної бібліотеки України імені В. Вернадського змінила ситуацію, але через відсутність метаданих

для кожної статті проблему не вирішено. Одним із можливих рішень цієї проблеми – входування у Відкритий доступ. Він надає безкоштовну інформацію для користувачів, але за публікацію матеріалу сплачує автор статті. Існує два шляхи до створення відкритого доступу: 1) Золотий – через журнали відкритого доступу; 2) Зелений – через архіви (або репозитарії) Відкритого доступу. “Зелений” шлях існує завдяки депонуванню та самоархівуванню праць ученими у відкритих архівах чи репозитаріях. Перші інституційні репозитарії в Україні було створено при університетах Львова, Києва та Харкова. Заснований у 2009 році проєкт ELibUkr “Електронна бібліотека України: Створення центрів знань в університетах України” має на меті створення електронних депозитаріїв. Чимало українських ЗВО долучилися до цього проєкту та створюють власні електронні архіви. Необхідний стабільний розвиток цього проєкту для забезпечення наукової комунікації між дослідниками та в подальшому, інтеграції України до світової академічної спільноти [6].

Досліджуючи проблему відкритого доступу, Тетяна Ярошенко зазначає, що останніми десятиліттями відбувається пошук нових способів для поширення наукової інформації серед науковців. Одним із таких рішень стало запровадження вільного доступу до наукових праць, і одним із перших став проєкт електронний архів arXiv – “e-print”, створений у 1991 році. На серверах цього проєкту дослідники мають змогу поширювати напрацювання з фізичних дисциплін і всі охочі мають змогу безкоштовно отримати ці матеріали. У 2001 році в Будапешті на Конференції, де розглядали проблеми наукової комунікації в цифрову епоху, було проголошено Будапештську ініціативу відкритого доступу, за якою пропонувалося розповсюдження наукових знань безкоштовно для користувачів за допомогою мережі Інтернет. Відкритий доступ – це можливість безкоштовно онлайн отримати наукову літературу у цифровому вигляді. Відкритий доступ існує через журнали та архіви чи репозитарії відкритого доступу. Архіви/репозитарії відкритого доступу створюють завдяки зберіганню та самоархівуванню науковцями своїх публікацій. Перевагою відкритого архіву є вільний доступ до інформації, можливість швидкого пошуку, можливість створення спільних наукових розробок та інтеграція у міжнародні наукові бази даних. Журнали відкритого доступу – електронні журнали, які доступні всім охочим на безкоштовній основі, проте оплату за публікацію сплачує автор праці. В Україні поки що представлений лише один інституційний репозитарій – Інститут програмних систем НАНУ, однак низка закладів вищої освіти проходить тестування власного інституційного репозитарію. Загалом модель відкритого доступу дає необмежені можливості для розвитку наукових досліджень та відкриває нові горизонти для науковців [7].

Однак, досліджуючи нові форми наукової комунікації, Тетяна Ярошенко стверджує, що сьогодні зростає світове співробітництво вчених. Найбільш вдалою формою наукової комунікації залишається журнал. Для України актуальна проблема дешевої та оперативної комунікації. Перший проєкт вільного поширення наукової інформації – електронний архів arXiv – e-print. У 2000-х роках з’явилася нова модель наукової комунікації – відкритого доступу – доступність до публікацій без будь-яких бар’єрів, зі

збереженням рецензування, архівування, авторського права. Ініціативу підтримали на рівні державного законодавства чи відповідних рішень наукових громад в окремих країнах: США, Британія, Канада, Італія, Франція, Німеччина, Нідерланди, Австралія та ін. Відкритий доступ забезпечують двома шляхами: через журнали та архіви. Архіви створюють самоархівування вченими своїх статей. Такі статті цитують вдвічі більше від решти статей. Е-журнали, безкоштовно доступні користувачам, теж здійснюють експертну оцінку текстів, але публікують затверджені матеріали у вільному доступі. Склалася дві бізнес-моделі таких журналів: автор сам сплачує за публікацію, або не сплачує, тоді його стаття не у вільному доступі. У 2002 році створено довідник е-журналів. Прихильниками е-журналів стали наукові товариства. У моделі відкритого доступу важливе місце посідають бібліотеки: зберігають, забезпечують доступ, забезпечують оперативну роботу з цифровим змістом, забезпечують легкість пошуку і ін. [8].

Олег Сербін зазначає, що з інформаційною революцією, появою комп'ютерних технологій знання набули особливого значення в суспільстві. Автор класифікує джерела інформації: Human resource – людина як джерело інформації, Organizational behaviour – формулювання організаційних знань, Computer Systems (information technologies) – комп'ютерні системи в інформаційних технологіях. Спільним для всіх джерел є людина. Будь-яке поняття визначається словом. Щоб дослідити слова, людина проводить низку асоціацій. Організація асоціацій описана кількома моделями: модель кластеризації; модель порівняння семантичних властивостей; модель семантичної мережі. Система організації управління знаннями – це не ряд певних операцій, а й процес формування самих знань. До системи управління знаннями входять: дані, інформація, знання, й об'єднує ці елементи людина. Система управління знаннями ґрунтується на управлінні системою та на системному управлінні процесами наукостворення [4].

Отже, сучасний науковий дискурс позначений різними формами (онлайн, офлайн, змішані, традиційні та інноваційні), у ньому реалізуються й активно функціонують різні моделі (наприклад, модуль відкритого доступу до наукової інформації, чи моделі системи управління знаннями – модель кластеризації; модель порівняння семантичних властивостей; модель семантичної мережі тощо). Важливо усвідомити, що на сучасному етапі наукова комунікація зазнає активної трансформації, унаслідок якої будуть створені та впроваджені нові, з сьогоднішнього погляду – навіть фантастичні моделі, форми і методи реалізації наукового пізнання. Це буде абсолютно новий дискурс, дискурс науки нового часу, який потребуватиме нового погляду і нового дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Броннікова Л. В. Специфіка науки і наукової комунікації в суспільстві початку XXI ст. *Вісник Національного авіаційного університету. Філософія. Культурологія*. 2012. № 2. С. 31–34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnau_f_2012_2_9.
2. Курбан О. В. Соціальна комунікація в системі сучасного наукового знання. *Інформаційне суспільство*. 2009. Вип. 10. С. 64–66.

3. Литвинова Л. Наукова комунікація як складова науки державного управління. *Актуальні проблеми державного управління*. 2012. Вип. 4. С. 26–30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2012_4_10.
4. Сербін О. Система управління знаннями як складова науко творення. *Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського*. 2011. Вип. 32. С. 349–356. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nbnbuimviv_2011_32_37.
5. Скиба О. П. Стиль наукового мислення в інформаційну епоху. *Вісник Національного авіаційного університету. Філософія. Культурологія*. 2011. № 2. С. 59–62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnau_f_2011_2_15.
6. Ярошенко Т. О. Відкритий доступ – шлях до присутності України у світовій науковій спільноті. *Вища школа*. 2011. № 3. С. 47–51.
7. Ярошенко Т. О. Вільний доступ до інформації: нова модель наукової комунікації в інформаційному суспільстві. *Наукові праці Миколаївського державного гуманітарного університету ім. Петра Могили комплексу “Києво-Могилянська академія”*. Миколаїв : Видавництво МФ НаУКМА, 2007. Т. 68, вип. 55. С. 226–234.
8. Ярошенко Т. О. Наукова інформація у відкритому доступі: нові моделі комунікації в інформаційному суспільстві. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2006. № 4. С. 80–87.

REVISITING THE CHARACTERISTIC FEATURES OF COMMUNICATION IN MODERN SCIENTIFIC DISCOURSE

Danylo KROKHMALNYI

New ways of disseminating scientific information in the contemporary society were analysed. The problem of open access as an important component of modern scientific communication was highlighted. The ways of improving scientific communication between scientists were discussed.

Keywords: scientific communication, discourse, information, open access, information society.